

MET EEN GOED OOG VOOR SITUATIES (1)

Hou een pastorie in opspraak kwam

 Johan Poppen

Zoals twee weken geleden aangekondigd (belófd, vernam ik reeds van een ongeduldig geworden lezer): op deze plaats een vertel-staaltje van Hein R. Leemhuis. U was dank zij het verhaal van 1 november al deelgenoot geworden van de blijmoedigheid, die deze 81-jarige nog steeds inspireert tot het anecdotisch schrijven voor gelijkgestemde of daardoor aldus te stemmen medemensen.

Leemhuis vulde ooit in deze krant een na-oorlogs rubriekje „Meroakels”. Daarin gaf hij in berijmd Oldambtster dialect mèt kwink gebeurtenissen weer uit dorp, regio of de wijde, o zo wonderde wereld daarbuiten:

*Want noe staat er in de kraante,
dat prefester Simitsin
bie n kikker t haart der oet nam
en n aaner ploatste der in.*

Dat opende voor die tijd (1946) nieuwe perspectieven:

*Opa, om en bie de tachteg,
kriegt n hart van twinteg jaar
en ol ootje wodt hail zeker
den mitain van achttien kloor.*

En zo riemde Laimhoes moar. Omdat al (de liefde voor) het oude terug lijkt te komen, zullen we de komende maanden af en toe eens putten uit zijn oude doos: bevattende twee boekjes „Meroakels” met rijmen en een kloek plakboek met bekende en minder bekende vertelsels. Leemhuis legde ze al eens ter beoordeling voor aan Ede Staal en

diens reactie siert dan ook ter aanbeveling zijn kopij.

„Het is met veel genoeg, dat ik uw stukjes heb gelezen. Hieruit spreken een goed oog voor situaties en een onderhoudende schrijfstijl. Ik hoop in de toekomst nog meer van u te lezen”.

*...met veel genoeg...:
was getekend Ede Staal*

Om de recente dood van de Groninger meester-verteller en -zanger heeft Leemhuis trouwens welgemeende tranen gelaten, zegt hij. Heel begrijpelijk, als je zo'n goed oog voor situaties en mensen hebt. Bij zijn getikte en gedrukte teksten staan hier en daar in zijn handschrift bijgeschreven de namen van degenen, die voor Leemhuis' stukjes „model” stonden. Ten bewijze, dat het ooit allemaal eens waar moet zijn gebeurd. Hier en daar misschien enigszins versierd met dichterlijke vrijheden van de maker.

Als ik nu een aantal betrokkenen persoonlijk noem (met schroom, want je weet nooit hoe er in de kring van familie of bekenden thans nog op gereageerd wordt...), dan wordt de centrale locatie meteen duidelijk. Ds Ader, ds Israël, dokter Burema, Oaltje, meester Roze, Bientje, Gepke, Ol Tetje, Wupke, Olthof, Haarm Poëie: Nieuw Beerta en omstreken dus.

De figuren in de rijmpjes en stukjes kregen dan vaak wel andere namen, maar voor ingewijden bleven ze herkenbaar. Niet om kwaad over te worden, want het oogmerk van publicatie was en is immers het verbreiden van blij-

moedigheid. In die gemoedsgesteldheid begroet Leemhuis ook de komende verschijning in druk:

Komen deze stukjes ook in de Veenkoloniale? Ik ben verzekerd van het succes. En dan zou ik graag willen, dat u begon met Een Grunneger pastorie in opspraak. Deze geschiedenis berust op waarheid. Als buurman heb ik alles 61 jaren geleden meebeleefd.

Vooruit dan maar: we laten een voor die tijd wufte zieleherder de vertel-revue passeeren. Overigens een andere dan de boven reeds met naam vermelden.

Veur zesteg jaar het hier n domie stoan, waar hail wat over te doun west het. De man, om en bie de vatteg jaar, was nait traauwd, dou hai benumd wer. Noa hier n moand of wat woond te hebben, kreeg e scharrelderij mit n wicht van negentien oet Stad. Körte tied loater is e mit heur traauwd. Dou was veur de gemainteleden de gorte goar en kwam de pastorie in opspraak.

Domie's Jennie was n hui wicht, dij schoamte in ain moal kop ofbeten haar. Mid-den overdag ston ze in n flodderklaid mit domie in toene te vrijen. Dat gaf gain pas veur hail wat lu oet t dörp, dij zok der dood aan aargerden. As t stel aan t juchteren was, ston der voaktieds n koppel schoulkinder op weg veur pastorie noar te kieken. Wat ze te zain kregen, was meer as schoamachteg en roasde naarns noar.

Ais gingen de domies n bloumpaarkje oetwaiden. Ze haren n koare mitnomen om t onkruud der in te doun. Dou t waark aan zied was, greep domie opains zien jonge vraauw onder d'aarms en zette heur gierend boven op koare. Mi-

Het oord van op nieuwsgierigheid

tain greep e han krooode t vrachtj pend over toenpaad stoupe.

t Was gain gez beland keerde ha om em mevraa kwam mit heur hier tot gunder tot t gras te liggen. t O deur boukwaaite schoamachteg, dan tied nam kerkbes hierover onder h dat nou n beneme dij joe bie zaikte e stoan mout? Ook over proat (t was men), dat t in de p ain sjovele bouded ja nait ain gerda roam...

Omdat sloapko in t hoes was en m last van inkiek ha domies aaltied t ze noar berre g jongse, dij stoef n woonden, kregen goaten en wazzen Zunder dat n men zetten zai, dou t n ledder tegen mure. As ze doar konden ze makkel te sloapkoamer v ber kieken.

Dou ze dit n po haren, kreeg don goaten. Duvels k Hai vruig de vel

Het oord van opspraak, met rechtsboven het raam, dat de nieuwsgierigheid van jongse en veldwachter wekte.

tain greep e handvoaten en kroodde t vrachtje in draf loepend over toenpad naar veurstoupe.

t Was gain gezichte. Doar beland keerde hai de boudel om em mevraauw domie kwam mit heur rokken van hier tot gunder tou omhoog in t gras te liggen. t Ging dwaars deur boukwaaite hen. Zo schoamachteg, dat n dag noatied nam kerkbestuur domie hierover onder handen. Was dat nou n benemen van aine, dij joe bie zaikte en dood bie-stoan mout? Ook wer der dou over proat (t was ain vet ofnemen), dat t in de pastorie mor ain sjovele boudel was. Hong ja nait ain gerdiene veur n roam...

Omdat sloapkoamer boven in t hoes was en men doar gain last van inkiek haar, draaiden domies aaltied t licht aan, as ze noar berre gingen. Twij jongse, dij stoef noast pastorie woonden, kregen dit in de goaten en wazzen nijsgiereg. Zunder dat n mens t vernam, zetten zai, dou t duuster was, n ledder tegen heur aigen mure. As ze doar op stonden, konden ze makkelk in verlichte sloapkoamer van heur noaber kienen.

Dou ze dit n poar maal doan haren, kreeg domie t in de goaten. Duvels kwoad was e. Hai vruig de veldwachter of

dij der op toukieken wol, dat zokswat nait weer gebeurde. Dij ging 's oavends mitain op pad. t Was roak, mor jongse kregen hom in de goaten, luiten zok van ledder oaf glieden en sneden der tussen oet.

Was mos onze ordebewaarder? Boven hom de verlichte sloapkoamer, een tree van hom oaf de ledder, dij nuigde om der op te klimmen. De verlaaiden was te groot: n mens blijft mor n mens. En der binnen ogenblikken in t leven, dat men nait meer veur zukzulms instait. De man in unifoorm sloug der deur hen en stapte bie ledder omhoog tot zo wied e komen kon. Doar kon e domie wel wat wummelen zain, mor t was hom nog nait genog: hai wol meer zain.

Mor t schot ging achteroet. Of veldwachter zok te wied oetrekt het of dat ledder wegzakt is, wel zel t zeggen, mor opains kwam e mit n plof omdele. Domie, dij vernomen haar wat der goande was, draaide t licht oet en wummelde in duuster wieder.

De aander dag zat veldwachter mit aarm in douk en verstoekte enkel in keuken en mos rusten. Elk, dij bie hom kwam, kreeg te heuren, dat het slim aankomen kin, as aine van stoupe vaalt.

(t gait nog wieder)

Bestuur van Toal: veertien mannen

GRONINGEN - Het bestuur van de stichting Grunneger Toal bestaat sinds begin september uit 14 leden. Vijf daarvan, tezamen het dagelijks bestuur vormend, zijn inder tijd al in deze rubriek aan de lezers voorgesteld: de heren F. Brink (voorzitter), P. Drenth (secretaris), J. Zwerver (penningmeester), alle drie op persoonlijke titel, ing. W. Faber en drs H.H. Meijer (Haarm Maai-er). De laatste twee, zitting hebbend namens resp. Begelaaidskemizzie en t Grunneger Bouk, maken in 1988 plaats voor twee anderen uit de totale groep.

Daartoe behoren verder dr J.J. Boer (het Grunneger Genootschap), H.M. Draijer, D.J. Klompsma (Begelaaidskemizzie), dr A. Ebeling (Nedersaksisch Instituut RU), J.J. Groenbroek (de Boukenkist), F.C. Schreiber (t Grunneger Laid), F. Veldman (redactie Krödde), K.H. Visscher (redactie Toal en Taiken) en A. Ufkes (Vertoalkemizzies OT/NT Psaalms en Gezangen).

WC 15-11-1986